

Budavári Hírmondó

Budavári Evangélikus Egyházközség Hírlevele

XVIII. évfolyam 2013/3. szám **ŐSZ**

„A keresztyén ember akkor irgalmas, ha nem csak a maga hasznát keresi, hanem nyitott szemmel járva, egyformán néz mindenkire, barátira, ellenségre, ahogy mennyei Atyánk is cselekszi ezt. Ahol ez az irgalmasság nincs meg, ott hit sincsen.”

Luther Márton: Jer, örvendjünk, keresztyének!

Későn ébredtek

„*Azt a napot viszont, vagy azt az órát senki nem tudja: sem az ég angyalai, sem a Fiú, hanem csak az Atya egyedül. Ahogyan Nőé napjaiban történt, úgy lesz az Emberfia eljövetele is. Mert amiképpen azokban a napokban, az özönvíz előtt, ettek, ittak, házasodtak és férjhez mentek egészen addig a napig, amelyen Nőé bement a bárkába, és semmit sem sejtettek, míg el nem jött az özönvíz, és mindnyájukat el nem sodorta, úgy lesz az Emberfiának eljövetele is.*” (Mt 24, 36-39)

Még mindannyian emlékezünk 2004. december 26-ra, amikor karácsony második napján az Indiai Óceánon hatalmas katasztrófa történt, amely kétszázezer ember életét oltotta ki. Hatalmas szökőár zúdult Ázsia déli partjaira és az indonéz szigetekre. Az áradat embereket, nyaralókat, fürdőzőket ragadott magával, házakat rombolt le. Ami ott történt, maga a borzalom volt, ugyanakkor szimbolikus üzenetet is hordozott.

Egy, a karácsonyt Thaiföldön töltő túlélő család azt mondta, hogy a legrettenetesebb az a váratlanság volt, ahogyan az áradat rátört a figyelmeztető előjeleket fel nem ismerő emberekre. Pedig voltak ilyen figyelmeztető jelek, amelyek a hozzáértők számára jelezték a veszélyt.

Kezdődött az egész azzal, hogy egy földrengést lehetett érezni, amely azonban kicsi volt, és ezért nem tulajdonítottak neki nagyobb jelentőséget. Aztán a tenger vize visszahúzódott, mint ha nekifutásra készülne, majd látták, hogy messziről egy óriási hullám közeledik a part felé, de ez sem nyugtalanított senkit.

Ekkor még lehetett volna menekülni. Ehelyett azonban mindenki a partra tódult, hogy lássa a közeledő hullámot, előkerültek a fényképezőgépek, a videofelvevők, hogy a különleges természeti látványosságot megörökítsék. Mások nyugodtan napoztak, fürödtek, szörföztek, nem zavartatták magukat. Némelyek még arra is ké-

szültek, hogy a sekély parton várják a megérkező hullámot, eszükbe sem jutott, hogy millió tonnányi víz fog nekik csapódni. Voltak azért olyanok is, akik el akarták hagyni a partot, csak előbb összepakolják a strandcuccaikat, még vesznek egy pohár sört, még csinálnak egy fényképet.

Amikorra felfogták, hogy mi történik, addigra már késő volt.

Az állatok okosabbak voltak az embereknél. Már a bevezető földrengés után elhagyták a part környékét is.

Ez a történet jutott eszembe Jézus szavai nyomán. Ő éppen egy ilyen hirtelen ránk törő eseményre figyelmeztet minket, hogy amikor bekövetkezik, ne felkészületlenül, hanem készen várjuk. Isten igéje arra hív, hogy vegyük észre és tudjuk helyesen értékelni az idők jeleit. Mert Jézus visszajövetele is olyan lesz, mint a cunami, olyan váratlanul, olyan gyorsan tör majd rá az emberiségre. És ilyen váratlanul és felkészületlenül tör ránk a halál is. Ezért kell Isten figyelmeztető igéjére figyelni, hogy elkerüljük a hamis biztonságérzet csapdáját.

Vajon hozzájárult-e a cunamikatasztrófa, hogy valaki elgondolkozzon, és keresse az igazi biztonságot? Miért hitegetjük magunkat hamis biztonsággal, hogy messze van még Jézus visszajövetele? Csak egy biztonság van, ha Jézus követői vagyunk. Mert akkor nem elragad minket az ítélet, hanem a visszajövő Jézus magához vesz minket.

Azok menekültek meg, akik az első jelre tudatára ébredtek a veszélynek, és a környező magasabb fekvő helyeken, a dombokon kerestek menedéket. Az ítélet cunamija, a halál minden emberre rátör. Ébredj fel! Menekülj a Golgota dombjára, a kereszthez! Ott menedéket találsz.

Balicza Iván

A reformáció kívánalma: A megtérés De hogyan?

A kifejezések értelmezése:

A megtérés és az újjászületés a neoprotestáns értelmezésben két különböző esemény, folyamat. Az első az emberi döntésből végbemenő változás, megfordulás, irányváltás az úton. Míg a második a Szentlélek által munkált belső változás. Ehhez kötik még a megszentelődés kifejezését, amely a folyamatos tökéletesedést foglalja magában. Érdemes elgondolkodni azon, hogy ezek milyen jelleggel kerülnek elő a Szentírásban, elsősorban az Újszövetségben.

A megtérés kifejezését Jézus maga is többször használta: Mint ahogy keresztelő Jánosnak is, Jézusnak is az első szavai megtérésre hívtak. „Térjete meg!” Csak míg Keresztelő a közelben lévő ítéletet látta sürgetőnek, addig Jézus már az Isten országának közelségéről beszélt. Természetesen az Isten országának közelsége bizonyos értelemben az ítélet közelségét is jelenti, de a jézusi kinyilatkoztatást az evangéliumok alapján megismerve elmondhatjuk, hogy Isten országa alatt Ő elsősorban az irgalmasan köztünk lévő és munkálkodó Istenre gondol.

Jézus egy helyen beszél hangsúlyosan az újjászületés szükségességéről: Ez pedig a téma „locus classicus”: a Nikodémussal folytatott beszélgetésen kívül az újjá/felülről születés ügyét nem említi meg máshol. Szabad arra következtetnünk, hogy Jézus nem cizellált. Nem azért, mert nem lett volna érzéke hozzá, hanem sokkal inkább azért, mert mind a megtérés, mind az újjászületés olyan metaforikus kifejezés, amelyek egy képhez, a megfordulás (illetve a gondolati irányváltás) és a születés valóságos képéhez köti az Istennel való kapcsolatunkban bekövetkező változást. Erre a változásra szükség van! Ezt nem lehet megspórolni, és ezért könyörögni kell. De, hogy ebben a változásban benne van az Isten misztériuma, titka, azt nem lehet kifelejteni.

Ha lehet így megkülönböztetni: a megtérés provokálója az Isten, aki ítéletével és haragjával, vagy elközeledésével és váró szeretetével (Tékozló fiú példázatban) megindítja az embert, változásra, irányváltásra ösztökéli. Ebben mint ha tevőlegesen jobban benne lenne az ember. De elsősorban az ember Istenre való irányultsága változik.

Az újjászületés pedig a feltámadt Krisztus és a Szentlélek munkája, aki a megváltás (a keresztség és a feltámadás) csodája által újat munkál bennünk. Ebben sokkal passzívabb az ember, és a

főbb cselekvő az Isten. Újjá szül, felülről szül bennünket – ebben az Isten vajúdása is benne van.

Reformátorok a megtérésről:

Már a 95 tétel első pontja is a megtérés szükségességéről beszél. Ez a reformáció felütése. Figyeljük meg, hogy már itt hangsúlyossá válik Luther gondolkodásában, hogy megtérés bűnbánat nélkül nincsen. A bűnös voltunk felismerésével kezdődik a visszaút a kegyelem forrásához:

1. *Mikor Urunk és Mesterünk azt mondta: „Térjete meg!” – azt akarta, hogy a hívek egész élete bűnbánatra térés legyen (Mt 4,17).*

2. *Ezt az ígét nem vonatkoztathatjuk a bűnbánat szentségi gyakorlására, azaz a bűnvallásra és a jóvátételre, ami a papok közreműködésével történik.*

3. *De nem is vonatkoztathatjuk kizárólag csak a belső bűnbánatra, mert a szív töredelme mit sem ér, ha nem hozza magával külsőleg a bűnös mi-voltunk elleni sokoldalú halálos küzdelmet.*

4. *Ez a gyötrődő küzdelem tehát mindaddig tart, míg az ember gyűlöli vétkes önmagát (ez az igazi belső bűnbánat), vagyis a mennyek országába való bemenetelig.*

Látható tehát, hogy a megtérés és a bűnbánat fogalma olyan erősen összekapcsolódik Luthernél, hogy egyáltalán nem csodálkozhatunk azon, hogy az evangélikus kegyességben nem a megtérési élmény lett a mérvadó, hanem sokkal inkább az irgalomra szorultság és a megigazítás. A megigazítás, amely az Isten munkája. Ebben az értelemben tehát a megigazulás, azaz megigazítás az újjászületés szinonimájává válik.

Az *Ágostai Hitvallás* Eredendő bűnről szóló fejezete említi az újjászületést: „*Tanítják továbbá, hogy Ádám bűnbe esése óta a származás természetes rendjében minden ember bűnösen születik, tehát Isten félelme és Istenbe vetett bizalom nélkül, bűnös kívánsággal. Ez az eredendő betegség vagy romlás valóságos bűn, kárhozatot és örök halált hoz most is azokra, akik a keresztség által és a Szentlélektől újjá nem születnek.*”

Ebben a passzusban összekapcsolódik a keresztség és a Szentlélek munkája. Itt érdemes megjegyezni azt, hogy a keresztség komolyan vételével, a „napenkénti keresztséggel” valójában az újjászületésre emlékezünk, azt elevenítjük fel a lelkünkben. S ez a felelevenítés, tudatosítás pedig egyfajta aktivizálás. Nem engedjük, hogy a feledés homályába vesszen az Isten munkája. Tehát a keresztség komolyan vétele és az arra való emlékezés, hogy meg vagyunk ke-

resztelve, a megtérés, megújulás, újjászületés „módszertanához” tartozhat.

A Bűnbánatról szóló cikkely beszél a megtérésről, amelyben megint egyenlőségjel kerül a megtérés és a bűnbánat közé:

„A bűnbánatról azt tanítják, hogy akik a keresztség után bűnbe estek, bármikor részesülhetnek bűnbocsánatban, ha megtérnek. Az egyház az ilyeneket, akik a bűnbánat útjára térnek, köteles feloldozni. A bűnbánatnak pedig helyes értelemben ez a két része van: az egyik a töredelem, vagyis az a rettegés, amelyet a bűn megismerése kelt a lelkiismeretben; a másik pedig a hit, amely az evangéliumból vagy feloldozásból fakad, és Krisztusért hiszi a bűnök bocsánatát, megvigasztalja a lelkiismeretet és megszabadítja rettegésétől. Ezután jó cselekedeteknek kell következniük: ezek a bűnbánat gyümölcsei.”

Érdeemes egy rövid gondolat erejéig a *Schmalkaldeni cikkek*-re is kitérni. Luthernek ez a harcos hitvallási irata a *Pápisták hamis megtérése* c. részben beszél a leghangsúlyosabban a megtérésről. Luther hitvallási irata nagyon nagy hangsúlyt helyez az igaz megtérésre és a bűnbánatból fakadó naponkénti, életünk végéig tartó megtérésre. Ebben az értelemben nem beszélhetünk befejezett múltban a megtérésről, legfeljebb csak a már meghaltak esetében. Ez a megtérés fogalom teljesen szembehelyezkedik a perfekcionizmust valló karizmatikus körök tanításával. Azok azt mondják ki, hogy a megtérés egyszer s mindenkorra tisztává tesz. Azt követően az ember nem vétkezik. Luther *simul iustus et peccator* (a keresztyén ember egyszerre bűnös és megigazított) gondolata azonban nagyon határozottan írja le az ember valós helyzetét.

Mivel azonban a megtérés gondolata Luthernél ilyen szorosan összekapcsolódik a bűnnel és a bűn felismerésével, ezért hangsúlyosan kell arról beszélnünk, hogy a reformatori örökségünkhöz tartozik az a gondolat is, amely a hitünk egyik alapja, hogy az ember megtérését megelőzi az Isten megtérése. A hozzánk térő Isten cselekszi meg a megváltás és a megigazítás, az újjászületés és a megszentelés munkáját. Jézus valójában Isten irányt változtató szeretete. S így az is fontos alappá lesz, hogy a megtérésről és az újjászületésről nem beszélhetünk Krisztus megváltó munkája nélkül. Nem élményekről és nem valamilyen látványos eseményekről van tehát szó, amikor a Szentírás alapján a megtérésről szólunk evangélikus igehirdetőként, hanem a hit, a bizalom megszületéséről. Arról a hitről, amely mindig csak válasz lehet, a kereszten megmutatott áldozatos szeretetnek, és a fel-

támadásban felcsillanó új isteni ajándéknak, a halálmentes „övezetnek”, az örök életnek!

Ezért az evangélikus gondolkodásban, bármennyire népszerűtlen ez, új hangsúlyt kell, hogy kapjon a bűnbocsánat. De ahhoz, hogy a bűnbocsánatot komolyan vegyük, ahhoz a bűnt is komolyan kell venni. Sokak szerint a mai embert frusztrálja a bűnről való beszéd. Látásom szerint azonban éppen az a frusztráló, ha nem beszélünk az ember elesett állapotáról, de közben mindenki hangsúlyosan, határozottan a saját bőrén érzi azt, és mégis úgy tesz, mintha minden rendben lenne. A bűnről való beszéd ezért nem hangozhat el a keresztről szóló beszéd nélkül, amely az igazi bűnmegoldást jelenti. A megtérés és újjászületés így megy újra és újra végbe azoknál, akik megállnak csendben a kereszttel!

Bence Imre

A reformáció 500. évfordulója elé

E lapszámunkban található néhány kép a készülő Luther-rajzfilmsorozat 3. epizódjából. Az „Isten tenyerén?” c. rész az erfurti kolostorban játszódik, a fiatal Luther ezért van az ágostonrendiek szerzetesi ruhájában. A Luther Márton életéről szóló, 12 darab, egyenként 13 perces epizódból álló teljes rajzfilmsorozat várhatóan 2016 decemberére fog elkészülni. A forgatókönyveket Lackfi János írta. A jelenlegi epizódot az NKA és a Reformációi Emlékbizottság támogatta. A még bemutatás előtt álló rajzfilm grafikáit **Richly Zsolt** szívességéből elsőként mi közölhetjük. Köszönjük!

Beiktatásról szubjektíven, egyes szám első személyben

Talán szokatlan egy kicsit, hogy a saját beiktatásomról írok, de az egész szituáció nem volt átlagos. A 15-ös szám többször is elhangzott ezen a napon, volt, aki a „végre” sóhajtással kapcsolta össze. Fontos elmondanom, hogy bennem nem volt semmiféle türelmetlenség. Éppen 15 évvel ezelőtt érkeztünk meg ide a Budavári Gyülekezetbe. A megüresedett parókusi állásra férjemet, Bence Imrét hívták meg. A gyülekezet abba a helyzetbe került, hogy egyet hívtak, kettőt kapott, mivel a meghívott lelkész felesége is lelkész. A legkisebb gyermekünk, Zsolti akkor még csak 3 és fél éves volt. Így én főállású anyaságin voltam. Jogszerűen is csak fél állást vállalhattam. S a gyökeresen megváltozott helyzetben – faluról a fővárosba kerültünk – a másik három gyermekünknek is szüksége volt a fokozott figyelemre. A presbitérium nagyon előzékenyen fél munkaidőben foglalkoztatott. Elindult az élet, megkezdődött a beilleszkedés, az ismerkedés a gyülekezetrel. Majd teltek múltak az évek, s mire letelt a főállású anyasági státusz, a Buda-hegyvidéki Gyülekezet elnöksége keresett meg, hogy nem segítenék-e be egy évre? Lelkésznöként, de lelkészfeleségként én alázatosan tudomásul vettem, hogy a gyülekezetek elsősorban a férfit hívják, az a dolgunk, hogy kövessük a férjünket. Mégis nagyon megtisztelő és felemelő volt, hogy a Hegyvidékieknek én kelletttem, engem hívtak. Az egy évből hét év lett. S ekkor érkezett el az idő, amikor a Budavári Gyülekezet meghívott a létrehozott másodlelkészi állásra. Azt éltem át, hogy onnan felülről, Istentől ebben a másfél évtizedben, de különösen az utóbbi fél évben – ahogyan körülöttem, velem alakultak az események – olyan elegáns megoldások születtek. Csodálatos rendező az Úristen, s bocsánat, hogy ezt a világias kifejezést használtam: elegáns, de ezt éreztem. Természetesen Isten szeretetét, hordozó kegyelmét mindenekfelett. „*Mindennek rendelt ideje van!*” – írja a Prédikátor. Az én beiktatásomnak most jött el az ideje. Így örülhettem annak, hogy a 10 hónapos unokánk, Marcika, és a 90 éves édesanyám, s természetesen köztük mindenki, aki fontos és akit szeretek, itt lehetett, vagy lélekben velünk ünnepelt. S ha ez az iktatás 10 éve létrejött volna, kimaradtak volna az életemből a buda-hegyvidéki évek, amit utólag nagyon sajnálnék. Békesség van bennem. Iktatási prédikációm igéje is ez volt: *Ezen a helyen békességet adok!* – így szól a seregek Ura. (Hag 2,9) Adott!! Köszönöm!

Endreffy Géza esperes-helyettes végezte az iktatás szolgálatát. Férjem a családi érintettség miatt kérte fel helyettesét. Endreffy Géza a megdicsőülés története alapján azt helyezte nyomatékosan a szívekre, s elsősorban az anyémre, amit a tanítványok tapasztaltak, amikor a mennyei jelenés után fölnéztek, hogy csak egyedül Jézus volt ott. Köszönöm Géza! Ezt újra és újra tudatosítanunk kell, mert annyi minden vonzza tekintetünket ebben a világban.

A Gospel-kórus szolgálata meglepetésnek készült, a meglepetések azonban néha hamarabb kiderülnek. Azonban így is nagy öröm volt számomra. Mivel tavasszal már én is bekapcsolódtam a kórusba, még az is átfutott rajtam, hogy ne álljak-e be közéjük? Most azonban nekem énekeltek. Az ünnepi alkalmat megtisztelte az I. és a II. kerület polgármestere is. A közgyűlésen nagyon sok kedves, számomra tényleg sokat jelentő bátorító szó hangzott el. Fabiny Tamás, püspök Martin Luther King éppen 50 évvel ezelőtt elhangzott és híressé vált szavait idézte föl: *Van egy álmom...* Majd arról beszélt, hogy nekünk Isten álmát kell álmodnunk, aki megalkotta ezt a csodát, akit embernek nevezett, s megváltotta. A szívemre helyezte, hogy ébresszem a gyülekezetet. Másnap együtt szolgáltunk püspökünkkel. Köszöntött mint másodlelkészt, s megkérdezte, hogy aludtam? Köszönöm, rosszul! – mondtam, mert még este is annyi pozitív impulzus kavargott bennem, hogy idő kellett a feldolgozáshoz. De remélem, ezután már újra jól alszom, álmodom Isten álmát, s reggelre kelve friss erővel ébresszem a gyülekezetet.

Az ünnepi istentiszteletet és a közgyűlést természetesen szeretetvendégség követte, ahol távolról jött és rég nem látott, valamint budavári és nemrég látott testvérekkel ölelkeztünk össze. Köszönöm Ibolyának, egyházfinknak és minden szorgos kéznek, amit hozzátett ehhez az ünnephez. Ez az én szubjektív beszámoló. Mindez 2013. augusztus 31-én de. 11 órakor történt, a budavári evangélikus templomban.

Bencéné Szabó Márta

Lehetőség vagy teher? Beszámoló az iskolai hitoktatás alakulásáról

2013/2014-es tanév elejétől az oktatási intézmények 1. és 5. osztályában kötelező az erkölcsoktatás. A közoktatási törvény azonban lehetővé tette, hogy ezt az egyházak által szervezett hit-, és erkölcsoktatás váltsa ki. Tavasszal elkezdődött a felkészülés, és a beiratkozás időpontjában az elsős és ötödikes gyermekek szüleinek nyilatkozni kellett, hogy milyen oktatást szeretnének.

Egyházközségünk területén 13 általános iskola található. 11 iskolából kértek evangélikus hitoktatást. Természetesen nem kell nagy számra gondolni: a területünkön összesen 22 elsős és 8(!) ötödikes gyermeket írtak be a szülei.

Augusztus második felében elkezdődtek az órarendi egyeztetések. Az egyfős „hittancsoport” tagjait is

Az evangélikus hitoktatás jelenlegi helyzete egyházközségünk területén:

Ker.	Oktatási intézmény neve	Osztály	Hitoktató
I.	Lisznyai Utcai Általános Iskola	1.	Pápai Attila
I.	Szilágyi Erzsébet Gimnázium	5.	Bence Imre
II.	Csik Ferenc Ált. Iskola és Gimnázium	1. és 5.	Pápai Attila
II.	Fenyves Utcai Általános Iskola	1.	Pápai Attila
II.	Kodály Ének-zenei Ált. Iskola és Gimnázium	1.	Bencéné Szabó Márta
II.	Áldás Utcai Általános Iskola	1. és 5.	Bence Imre
II.	Baár-Madas Református Gimnázium	9-12.	Balicza Iván
II.	Budenz József Ált. Iskola és Gimnázium	1. és 5.	Pápai Attila
II.	Fillér Utcai Általános Iskola	1. és 5.	Bence Imre
II.	Törökvész Úti Általános Iskola	1. és 5.	Vincze Katalin
II.	Újlaki Általános Iskola	1.	Kovátsné Kruchió Mária

A legnagyobb csoportunkban mindössze 5 elsős van! Több csoportban egy gyermekkel foglalkozunk. Ezek mellett természetesen működik a csütörtöki (17.00) és a vasárnapi (11.00) gyülekezeti hittan.

A segítőink pedig: Pápai Attila teológus, aki a hatod év előtt áll, a diplomamunkája írása miatt az egyetemen már alig kell előadásra járnia, így 6 csoportot vezet. Vincze Katalin lelkésznő, aki a doktori munkáját készíti és eközben az iker gyermekei miatt még szabadságon van. Kovátsné Kruchió Mária idén került az Újlaki Iskolába napközis tanárként, s hittan-tanári végzettsége is van. Isten ajándékainak tekintjük az ő segítségüket.

Már most érdemes a szülőknek arra figyelni, hogy mely iskolákban van evangélikus hittan. Számunkra könnyebbé tehetné, ha a kerületi iskolákban „evangélikus góccok” alakulnának ki, és az evangélikus szülők azt is néznék majd elsős gyermekeik beiratásánál, hogy hol működik már hittancsoport.

megkerestük, hogy az iskolai helyett a gyülekezeti hitoktatást ajánljuk fel. Időközben voltak lemorzsolódások (pl. család elköltözött, vagy nem abba az iskolába ment a gyermek, ahová beiratkozott), s voltak, akik a gyülekezeti hittan javára visszaléptek az iskolai hitoktatástól. Így szeptember közepére 9 állami oktatási intézet maradt, ahol biztosítanunk kell a hitoktatást. Ehhez hozzájárult az a nehézség is, hogy szeptember közepéig semmit sem tudtunk a hittanórák finanszírozásáról. Emiatt a bizonytalanság miatt elképzelhetetlen volt az, hogy főállású hitoktatót foglalkoztassunk. Meg kellett tehát oldani az oktatók személyét is.

Szeptember második felében járunk, és most kezd világosodni a kép. Tudjuk, hogy mely iskolában hány gyermeknek és mikor van a hittanóra, s hogy kik fognak segíteni nekünk az oktatásban. Természetesen a Baár-Madas Református Gimnáziumban továbbra is heti két órában folyik az evangélikus hitoktatás.

Ezen a fórumon is meg kell jegyezni, hogy minden nehézség ellenére példaértékű volt az a mentalitás, ahogy az intézmények vezetői, igazgatók és igazgató helyettesek fogadtak bennünket. Számukra sem könnyű ez az új helyzet, de olyan sok emberséggel, nyitottsággal, kedvességgel és figyelmességgel találkoztunk, hogy ezt külön meg kell említeni.

Új kihívás, új teher, de látjuk, hogy új lehetőség is a hitoktatás beindulása. Olyan családok is jelentkeztek, akikkel eddig még nem volt kapcsolatunk! Reméljük, hogy a hitoktatásra szánt lelkes energiánk nem fog hiányozni a gyülekezeti munkából, reméljük, hogy minőségi hitoktatással jövőre elérhetjük azt, hogy több gyermeknek lesz kedve evangélikus hittanra iratkozni, és azt is reméljük, hogy nekünk sem lesz erőnkön felüli teher ez a sok hittanóra. Aki pedig mindent megtehet, sokkal gazdagabban, leleményesebben, mint mi gondoljuk, ebből is épülést, növekedést hozhat egyházában, gyülekezetünkben.

Bence Imre

E s e m é n y n a p t á r 2013. Ő S Z

*Ebben a rovatunkban a rendszeresen tartott, heti
alkalmainkat nem tüntetjük fel!*

Október 1. kedd

18.00 – Bibliaóra és presbiteri gyűlés a kápolnában

Október 3-6. csütörtöktől-vasárnapig

a nürnbergi St. Sebald testvérgyülekezet
delegációjának látogatása.

30 éves a St. Sebald és Budavár kapcsolata!

Október 6. vasárnap

Istentiszteletek a szokott rendben

11.00 – Hálaadó vasárnap

Igét hirdet: *Gerhard Schorr*

Ezen az istentiszteleten áldjuk meg a kerek
házassági évfordulójukat ünneplő házaspá-
rokat is.

16.00 – CSALÁDOS DÉLUTÁN

Isten családjában! Ki lakik a rókalyukban? –
Kisgyermekes családok találkozója, gyer-
mekfoglalkozások és beszélgetés a szülők-
nek! Közös istentisztelet bábokkal és sok
énekléssel!

Október 10. csütörtök

17.00 – EBBE – *Dér Katalin* előadása

Mi az igazság a Napba öltözött asszony kö-
rül? (12. fejezet)

Áhítatot tart: *Fabiny Tamás*

Október 14. hétfő

19.00 – Budavári Evangélikus Szabadegyetem

Vendégünk *Gryllus Dániel*, akivel sok ének
kíséretében Weöres Sándor költészetéről.
beszélget *Fabiny Tamás*

Október 17. csütörtök

19.30 – HÁZAS KÖR – Fialat és tapasztalt házaspárok találkozója és beszélgetős alkalma
Témánk: Kereszthordozások áldása

Október 20. vasárnap

Istentiszteletek a szokott rendben

18.00 – Emlékező istentisztelet
a nemzeti ünnepünk közeledtével.

A liturgiában részt vesznek a Dévai Bíró
Mátyás Cserkészcsapat tagjai.

19.00 – FÉRFISÁTOR – Apukák és nagypapák köre

Témánk: Istenről – a Viskó című könyv
alapján 1.

19.30 – *Szvorák Katalin* és *Kudlik Júlia* lemez-
bemutató előadói estje a templomban

Október 31. csütörtök REFORMÁCIÓ ÜNNEPE

11.00 – Ünnepi istentisztelet

Igét hirdet: *Balicza Iván*

18.00 – Ünnepi istentisztelet

A Német-ajkú Evangélikus Gyülekezettel
ünnepeünk együtt!

Igét hirdet: *Fabiny Tamás*, püspök

November 3. vasárnap

Istentiszteletek a szokott rendben

16.00 – CSALÁDOS DÉLUTÁN

Szép kis bagázs! Milyen élet van a család-
ban? – Kisgyermekes családok találkozója,
gyermekfoglalkozások és beszélgetés a szü-
lőknek! Közös istentisztelet bábokkal és sok
énekléssel!

November 4. hétfő

19.00 – Budavári Evangélikus Szabadegyetem

Vendégünk *Jelenits István* piarista tarto-
mányfőnök, aki a száz éve született Rónay
Györgyről tart előadást.

November 5. kedd

18.00 – Bibliaóra és azt követően

képviselő testületi ülés

Készülünk a reformáció 500. évfordulójára

November 9. szombat

Találkozás a reformáció gyökereinél.

Buszkirándulással egybekötött találkozás
a Soproni és a Sárvári Egyházközség tagjaival.

A kirándulás célja: Sárvár!

Előadás a reformáció magyarországi kezdetéről.
Evangelizációs istentisztelet. A Vár megtekintése.

Közösség – lelki és szellemi táplálékok – barátkozás.

A kirándulás és a lelki program részleteiről
szórólapon adunk tájékoztatást!

Jelentkezni a Lelkészi Hivatalban lehet október 15-ig.

A részvételi díj a jelentkezők számának
függvényében alakul!

November 14. csütörtök

17.00 – EBBE – *Dér Katalin* előadása

A két fenevad: az antikrisztus és a hamis
próféta. Mit jelent az, hogy a fenevad száma
666? (13. fejezet)

Áhítatot tart: *Bence Imre*

November 17. vasárnap

19.00 – FÉRFISÁTOR – Apukák és nagypapák köre

Témánk: Istenről – a Viskó című könyv
alapján 2.

November 21. csütörtök

19.30 – HÁZAS KÖR – Fialat és tapasztalt házaspárok találkozója és beszélgetős alkalma

Témánk: Gyökereink fontossága

November 24. vasárnap ÖRÖK ÉLET VASÁRNAPJA

Istentiszteletek a szokott rendben

11.00 – Megemlékezés az elmúlt egyházi évben
elhunyt testvéreinkről!

December 1.**ÁDVENT 1. vasárnapja**

- 9.00** – Ünnepi hálaadó istentisztelet –
20 éves a Német-ajkú Evangélikus
Egyházközség
- 11.00** – Istentisztelet keretében a 2013/14. tanév
konfirmandusainak bemutatása és megáldása
- 16.00** – CSALÁDOS DÉLUTÁN
Ádventi hírnök! Ünnepi készülődéseink? –
Kisgyermekes családok találkozója, gyermek-
foglalkozások és beszélgetés a szülőknek! Kö-
zös istentisztelet bábokkal és sok énekléssel!

Rendszeres alkalmaink:**Hétfő**

- 10.30** – Baba-mama kör –
minden hónap 2. és 4. hétfőjén
- 17.00** – Bibliaóra a Budagyöngyén
- 17.00** – Cserkész örsgyűlés – alsós lányok és
felsős fiúk részére
- 19.00** – Átélt Biblia – Interaktív Bibliaiskola

Kedd

- 9.00** – Imaközösség
- 18.00** – Bibliaóra
- 18.00** – Gospel kórus próbája

Szerda

- 16.30** – Cserkész örsgyűlés 2-3. osztályos lányok
részére

Csütörtök

- 10.00** – Nyugdíjas kör – bibliaóra nyugdíjasoknak
egy kis teával, süteménnyel
- 17.00** – Hittanóra – alsósoknak és felsősöknek
- 19.00** – Pályakezdő fiatalok alkalma

Péntek

- 17.00** – Konfirmációs óra
- 16.30** – Kisifi – 8-10. osztályosok részére
- 18.30** – Nagyifi – 11-12. osztályosok részére

Vasárnap

- 11.00** – Hittanórák – az istentisztelettel párhuzamo-
san óvodásoknak, alsósoknak és felsősök-
nek külön csoportban (Gyülekezés a temp-
lomban!)
- 19.00** – Schütz kórus próbája

Időszakos alkalmak

Figyelem: Ezeknek az alkalmaknak az időpontja a külön-
féle ünnepek és gyülekezeti alkalmak miatt változhat!

- Családós délután** – minden hónap 1. vasárnapján 16.00
- Egyetemista kör** – minden hónap 2. vasárnapján 16.00
- Fészekrakó kör** – minden hónap 2. vasárnapján 19.00
- Házaspár kör** – minden hónap 3. csütörtökjén 19.30
- Férfisátor** – minden hónap 3. vasárnapján 19.00
- 40-es kör** – házi közösség – egyeztetés szerint
- Szülőszem** – házi közösség – egyeztetés szerint

Lelkészi Hivatal

(1014 Budapest I. ker. Táncsics M. u. 28.)
Angler Mónika irodavezető
hétfő-péntek 9.00-13.00
☎ és fax: 356-97-36
Internet: <http://budavar.lutheran.hu>
E-mail: budavar@lutheran.hu

Gyülekezetünk lelkészei:

Bence Imre – igazgató lelkész, esperes
☎ **356-97-36/18**

e-mail: imre.bence@lutheran.hu

*Fogadóóra: hétfő 9.00-13.00, szerda 15.00-18.00
csütörtök 17.00-19.00*

Balicza Iván – lelkész
☎ **356-97-36/15**

e-mail: balicza@t-online.hu

Fogadóóra: kedd 10.00-13.00, csüt. 9.00-13.00

Bencéné Szabó Márta – lelkész
☎ **356-97-36/18**

*Fogadóóra: szerda 9.00-13.00, valamint
telefonon egyeztetett időpontban*

dr. Fabiny Tamás – püspök ☎ 394-23-35
e-mail: tamas.fabiny@lutheran.hu

dr. Pócze Tibor – felügyelő
e-mail: aszodipocze@t-online.hu

A Gazdasági Hivatal fogadóórája:

Kövesy Emese gazdasági vezető
hétfő, kedd, csütörtök 9.00-15.00
szerda 12.00-17.00, péntek 9.00-14.00

**Száz éve halt meg Kallina Mór építész,
templomunk tervezője**

Kallina Mór (Gross-Bittesch, 1844. szept. 20. – Bu-
dapest, 1913. máj. 5.) építész. Bár nem Magyaror-
szágon született, azok közé tartozott, akik a kiegye-
zés utáni években a fejlődni kezdő főváros képének
művészi kialakulásánál tevékenyen részt vettek.
Építészeti tanulmányait a prágai német műegyetem-
en végezte. 1870-ben Ottó Wagner bécsi építész-
nek segít a Rumbach utcai zsinagóga tervezésében,
majd az építkezés kivitelezésében. Így került Buda-
pestre, ahol jó néhány bérpalota építésére kapott
megbízást. Többek között a gróf Bissingen-, gróf
Bethlen-, gróf Bánffy-, báró Baich-családok építé-
sze lett. Az új Országházra kiírt pályázaton a három
első díj egyikét nyerte el. A legtöbb épületét
neoreneszánsz stílusban tervezte. Fontosabb mun-
kái: a Nemzeti Múzeum mögött levő Nemzeti Lo-
varda, a Szentkirályi utcai Tornacsarnok, a volt
honvédelmi minisztérium épülete a Dísz téren. Ve-
jével, Árkay Aladár építőművésszel elnyerték a bu-
dai Vigadó tervezésére kiírt pályázat első díját is. A
katolikus Kallina Mór által eklektikus-neobarokk
stílusban tervezett, rendkívül gyorsan felépült Vár-
beli evangélikus templomot 1895-ben szentelték fel.

*A Budai Vigadóban Kallina Mór születésnapján,
szeptember 20-án tartottak emlékülést.*

Itt a víz! – Nyári tábor a budaváriak szervezésében

Itt a víz! – Csodálkoztunk rá a táborhely megnézésakor februárban a szigetszentmártoni Mártoni Tábor fekvésére. Valóban a kerítése mellett ott folydogált a Ráckevei Duna.

Itt a víz! – ez a bibliai felkiáltás lett a budavári gyülekezet családos és ifjúsági táborának a címe. A

szervezés során szövetséget kötöttünk a budakeszi és a soproni evangélikusokkal, s időközben egy miskolci gimnázium három tanulója is csatlakozott hozzánk. Így lett a táborunk 92 fős. Sopronból 7 résztvevő, Budakeszről 6 fő érkezett.

A 2013. június 25. és július 1. között tartott népes számú tábor legfiatalabb tagja nyolc hónapos, legidősebb tagja pedig egy nagymama volt. A reggeli áhítat témáját a 286. ének versszakai adták – *Van örök kincsünk!* Az ige fontosságára és örök érvényű, tisztító és megtartó erejére figyelhetünk sok-sok éneklés közepette. Ezt követően egy népmese átíratot hallhattak-láthattak a résztvevők. A mese, amely az örök élet vizéről és a legkisebb királyfi viszonagságairól szólt, naponkénti apró részletekben elevenedett meg előttünk úgy, hogy a részt vevő szülők némajátékkal tették lenyűgözővé a meseolvasást.

A napi témákat korosztályonként külön dolgoztuk fel. A bölcsődés csoporttal egyetemista lányok foglalkoztak, hogy a szülők is részt vehessenek a beszélgetéseken. A korosztályok a következők voltak: bölcsisiek, ovisok, alsósok, felsősök, akik a konfirmáció előtt vannak, és a konfirmált fiatalok – három csoportban –, valamint a felnőttek.

A témafeldolgozásokban a kicsiknek bibliai „vizes” történetek jutottak, amelyeket sok kreativitással, és aktivitással dolgoztak fel. A nagyobbakkal pedig szó esett a víz fontosságáról (teremtés-védelem), a lelki szárazság kérdéséről, s választ kerestünk arra is, hogy életünknek milyen mély kútjai vannak, milyen ajándékokat kapunk Jézustól, s a mi forrásunkból milyen víz fakad.

Az ebéd utáni időszakban teret kapott a kreativitás, a sport, a közösségi játékok közül a zászlólopós és a méta. Elmaradhatatlan volt a foci, de kipróbáltuk a kama nevű játékot is. Egy alkalommal – bár az időjárás nemigen kedvezett – még a szabad-strandra is lemerészkedtünk, de csak a bátrabbak fürödtek meg a Dunában.

A délután második felében a családoké volt a fő szerep. A táborokban olyan családokat alakítottunk ki, amelyekben két nagyobb fiatal vezetésével együtt dolgoznak a különféle korosztályokhoz tartozó

résztvevők. Öröm volt nézni, hogy a családok miként segítettek az étkezések körül is, de még nagyobb ajándék volt aztán a hétvégén látni azt a színdarabot, amelyet a négy család összeállított a hétközi foglalkozásain. A különböző műfajban feldolgozandó témákhoz – „vizes” történetekhez – első napon elkészült a szöveggönyv, majd a betétdal, azt követően pedig a díszlet és a jelmez került sorra. Vasárnap délután aztán a főpróbák voltak, hogy korra este megtekinthessük a hét alkotásait.

Volt még a táborunkban filmklub, táncház, nagy közös játék a tornateremben, éjszakai vetélkedő ügyességi feladatokkal és egy Ki-mit-tud? – ahol a tréfás vicceséltől a komolyzenei produkcióig minden előfordult. A zsűri csak azért nem volt nehéz helyzetben, mert a produkciókat nem értékeltük, hisz öröm volt csupán látni is, hogy mennyi adottság és képesség van a gyermekek és fiatalok birtokában. Természetesen voltak nagy éneklések is. Öt gitárral és dobokkal olyan hangulatban énekeltek, hogy észre sem vettük, mennyire elszaladt az idő. Alvásra persze – főleg a nagyok háza táján – alig lehetett számítani, így hát minden reggel elkel a zenés ébresztő.

Ezúton is köszönöm a segítőknek a közös szolgálatot: Manke-Lackner Eszter lelkész, Pilinszky Zsannett, Madocsai Lelle és Madocsai Csenge egyetemisták – a bölcsisekkel foglalkoztak. Bircher Julianna egyetemista, Fenyvesiné Úri Márta és Urbán Eszter – mindhárman önkéntes hitoktatók – az óvodás csoportot vezették. Dr. Lászlóné dr. Agod Anett beosztott lelkész, Lacknerné Puskás Sára lelkész és Harangozó Katalin pedagógus az alsós csoport gazdái voltak. A kisifisekkel Lukács Máté és Skriba Dániel egyetemisták foglalkoztak, a középiskolások csoportját Bence Győző teológus, az egyetemisták csoportját pedig Arató Lóránt teológus vezette. A felnőttek izgalmas beszélgetéseit Bencéné Szabó Márta lelkész koordinálta. A csoportok vezetőit segítette Holger Manke lelkész is. A családok színdarabjait sok-sok ötlettel készítette elő Lovay Richárd, tanuló. A kézművesség vezetését Kis-Kovács Sára, a napi torna szervezését Ócsagné Mónika fogta át.

Köszönettel tartozunk Istennek a résztvevők nyitottságáért, a szolgálatot végzők leleményességéért, és a hét minden áldásáért! Reménység szerint mindenki magával vitte a hét énekévé lett dal üzenetét: *„Jézus, örök víz forrása, áraszd ránk az életet! Életadó kegyelmedből örömmel meríthetek!”*

Bence Imre

TEOLÓGIA MINDENKINEK**Negyven éves
a leuenergi konkordancia**

Az 1973. március 16-án, a svájci Leuenerben keltezett nyilatkozat a protestáns egyházak ökumenikus törekvései közt kiemelt helyet foglal el. Ezzel a dokumentummal ugyanis nemcsak az Európai Protestáns Egyházak Közössége nevű, számos európai és dél-amerikai egyházat egybefogó intézmény elődje jött létre, hanem a reformáció kora óta meglévő teológiai viták jelentős részére is pontot tettek – protestáns berkeken belül.

A közös nyilatkozat három fő témakört érint, amelyek a XVI. században még élesen megosztották a reformáció szellemében gondolkodó teológusokat, és a reformáció két fő ágának – a lutherinek és a kálvininak – a különválásához vezettek. A vitás kérdéseket az *evangélium* közös értelmezéséről született megállapodással vezették be. Itt lényegében megerősítették a már korábban is elfogadott tanokat a Szentháromságról vagy a megigazulásról. Elsőként az *úrvacsora* kérdése került terítékre. A Krisztus valóságos jelenléte (reálprezencia) felőli vitát azzal oldották föl, hogy az oltáriszentségben felénk nyúló Istenre helyezték át a hangsúlyt az emberi értelmezések töredékessége helyett. Vagyis már nem az volt a kérdés, hogy mi mit gondolunk az úrvacsoráról, hanem az, hogy Isten mit akar velünk általa. Másodikként a Krisztus személye (*krisztológia*) körüli nézeteltéréseket rendezték. Itt az isteni és emberi természet teljes egységét hangsúlyozó lutheri és a kettő érintetlenségét kiemelő kálvini irányzat új – kevésbé harcias – megvallása mellett döntöttek. Harmadikként a *predesztináció* tana került napirendre. Gyakorlatilag szakítottak azzal a felfogással, hogy egyes embereket vagy népeket eleve üdvösségre vagy kárhozatra választott ki Isten. Ehelyett, az evangélium alapján, a bűnbánó ember biztos üdvössége mellett foglaltak állást. A fentebbiek megerősítésére azt is kimondták, hogy „a reformátori hitvallások elítélő kijelentései nem vonatkoztathatók ezen egyházak jelenlegi tanítására.”

Összességében a békülékenység és a közös pontok keresése jellemezte ezt a nagyszerű egyháztörténeti eseményt. Sajnos azonban nem minden protestáns felekezet írta alá a leuenergi konkordanciát. A baptisták, az adventisták és a mennoniták például a gyermekkeresztségről vallott tanai miatt nem csatlakoztak a közösséghez. A metodisták 1997-ben léptek be Leuenergi Közösségbe. A római katoli-

kus egyház viszont teljes egészében kimaradt ebből a megbékélési folyamatból. Igaz, és mivel évfordulója közeleg, muszáj erről is megemlékeznünk, 1999. október 31-én, Augsburgban közös nyilatkozatot írt alá a katolikus egyház és az evangélikusokat tömörítő Lutheránus Világszövetség a hit általi megigazulásról. Ebből a megegyezésből viszont a protestánsok többsége maradt ki sajnos. Minden emberi gyarlóság ellenére azonban nem lehet lebecsülni a leuenergi konkordancia jelentőségét. Az aláíró protestáns egyházak között ugyanis azóta folyamatosan megvalósul a szószerk- és asztalközösség, vagyis a hívek egymás templomában bátran élhetnek az úrvacsora szentségével és a lelkészek is jogosultak más felekezetű testvéreik előtt prédikálni. Adja Isten, hogy egy napon – a nem túl távoli jövőben – ez a közösség ne csak reformátusok és evangélikusok között legyen meg, hanem valamilyen keresztyén felekezet együtt ülhesse az Úr szent asztalánál!

Kövecses László

ÁTÉLT BIBLIA

Régi időpontban, hétfőn 7-kor, ám megújult tartalommal indult el idén ősszel az *Átélt Biblia* című sorozat. Hétről hétre egy-egy jól ismert ószövetségi történetben keressük, izlelgetjük az „örök cseppet”. Változatos és kreatív feladatok segítenek, hogy őszinte nyitottsággal tudjunk Isten, önmagunk és jelenlevő testvéreink felé fordulni, jobban megismerve önmagunkat, építve egymást, s ezáltal a közösséget is. Nem csupán befogadóként vagyunk együtt Isten igéje körül, hanem az aktivitásra sarkalló feladatokon keresztül az értelmünk, az érzelmeink, a lelkünk és a testünk, az alkotóképességünk, emberi lényünk minden része rezonálhat Isten szavára.

Bár gyakran közvetlenül a munkahelyemről érkezem, nagyon fáradtan, mégis, minden hétfő este szinte megújulva, feltöltődve indulhatok haza, mert mindig úgy érzem, sikerült rálelnem az „örök cseppre”, az addig még fel nem fedezett üzenetre. Gyere Te is, keressd a „cseppet”!

Birkás-Sztróka Edit

Dátum	Témánk	Feldolgozott igehely
Szept. 30.	AZ ELHÍVÁS	I. Móz 6, 9-22
Okt. 7.		I. Móz 12, 1-9
Okt. 21.	A TALÁLKOZÁS	I. Móz 18, 1-33
Okt. 28.		I. Móz 22, 1-19
Nov. 11.	AZ ÁLMAINK	I. Móz 28, 10-17
Nov. 18.		I. Móz 32, 23-32
Nov. 25.		I. Móz 37, 1-11
Dec. 9.	AZ ÁLMODÓK	I. Móz 40, 1-23
Dec. 16.		I. Móz 41, 1-36

„Nincs Isten” – avagy mégis? – Evangélikus lelkészek szentelése az albániai Durrësban

Valószínűleg nem a Biblia szavait vette komolyan az albán vezér, Enver Hodzsa, amikor 1967-re törvényben létrehozta az első és egyetlen ateista államot Európában. Pedig a Sztálin tevékenységét követő államfőre nagyon is illik a 14. zsoltár első verse: „*Azt mondja a balgatag az ő szívében: nincs Isten.*” Hogy mennyire időt múltó balgaság volt az elképzelése, átélhettük augusztus 10-én az albániai Durrësban.

Albánia a rendszerváltás után is sok megpróbáltatáson ment keresztül és ma is a térség legelmaradottabb országa. A mi kis beszámolóknak azonban nem gazdasági, hanem hitéleti tartalma van.

Augusztusban két hetet töltöttünk az albán tengerparton Durrëstől délre nyolc kilométerre. 10-én reggel az Útmutatóból a sokat ígérő verset olvastuk Pál apostoltól: „*A sötétség elmúlt, a nappal pedig elközelgett...*” (Róm 13, 12). Ott, a sok nehézséggel küszködő országban még inkább rávilágított az ige az ország keserű évtizedeinek átmeneti jellegére. Pedig akkor még nem is tudtuk, ezzel kapcsolatban milyen ajándékot tartogat a nap számunkra. Szálláshelyünk portáján éppen a durrësi istentiszteletek lehetőségei felől érdeklődtünk, amikor megjelent egy kis amerikai csoport. Miután felfedtük kilétünket, elmondták, hogy a *Wisconsin Evangelical Lutheran Synod (WELS)* megbízásából járnak Albániában és Bulgáriában. Ott európai országban végeznek missziót, és Ukrajnában van egy teológiai iskolájuk, ahol munkatársakat képeznek ki szolgálatra. Most két albán és két bolgár evangélikus lelkész ordinációjára kerül sor, az albánoké aznap délután lesz Durrësban. Mondanunk sem kell, a délutánra kialakult vihar ellenére az amerikaiakkal tartottunk, így részt vehettünk a két lelkész ordinációján. Egyikük tizennégy, a másik lelkész tíz évig volt a szeminárium hallgatója, mivel munkájuk mellett nem volt lehetőségük rendszeresen látogatni az iskolát. A tanulás amúgy is komoly odaszánást és anyagi áldozatot igényelt, hiszen minden egyes kurzusra Ukrajnába kellett utazniuk. Hitük, Jézus Krisztus és újonnan alakult kis evangélikus gyülekezetük iránti szeretetük adott nekik erőt és kitartást.

A durrësi gyülekezet jelenleg százegynéhány főből áll. A semmiből, 70%-os muzulmán, 20%-os ortodox és 10%-os katolikus környezetből hallották meg az evangélium hangját, amelyet az amerikai evangélikus misszionáriusok hoztak el. Kölcsönösen felismerték, hogy csak úgy marad élő a kis felekezet, ha gondoskodnak arról, hogy saját lelkészeik legyenek. Így vállalkozott a két, már idősebb férfitestvér a tanulásra, szolgálatba állásra.

Felemelő volt látni az ünneplő gyülekezetet, átélni örömeiket, együtt lenni velük imádságban. Bár az albán nyelvű igehirdetésből semmit nem értettünk, az ordináló lelkész angol szavai ismerősek voltak. Jézus missziói parancsáról beszélt, arról, hogy menjetek el az egész világra, hirdesétek az evangéliumot, mert az az Isten ígéje, az egyház ereje és az emberek megmentője. Mi nem kultúrát, nem társadalmi üzenetet terjesztünk, mondta, hanem Jézus Krisztusról, a benne kapott bűnbocsánatról és örök életről teszünk tanúságot. Az alkalom befejeztével angolul, olaszul, németül, de leginkább kézzel-lábbal próbáltuk elmondani áldáskívánásainkat. A gyülekezet pedig hasonlóan, meleg szívvel fejezte ki örömét, és érdeklődött a magyar evangélikusokról.

Enver Hodzsa intézkedései keserű évtizedeket jelentettek az elszigetelt Albánia számára: kívülről nézve teljesen reménytelennek tűnt az emberek helyzete. Isten azonban ebből a reménytelen helyzetből is mutatott kiutat és kis lépésekben gyülekezeteket épít.

Azóta nagyon sokat gondolunk az albán népre és az egész országra, ahol bár a vallások között a muszlim az uralkodó, de az egyetlen repülőtér a szegények patrónusáról, az albán származású kalkuttai Teréz anyáról van elnevezve.

Balicza Iván – Ferenczi Ilona

**Augusztus 20-án a Clark Ádám téren
ökumenikus kenyéradáson *Bence Imre* esperes
az alábbi gondolatokkal és imádsággal áldotta
meg a kenyeret és a jelenlévőket:**

Az Atya, Fiú Szentlélek nevében! Ámen!

Gondolatok: Aki műveli földjét, annak elég kenyér jut, de aki hiábavalóságokat hajhász, annak szegénység jut. A Salamon királynak tulajdonított bölcsesség értelmes és értékes munkára, becsületes életre tanít minden embert. S közben mindennapi imánkban – Jézus tanítása szerint – így is imádkozunk: A mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma! Mintha egymásnak feszülne az emberi munka, akarat, és az isteni gondviselés! De vajon meglátjuk-e, hogy minden tehetségünkben, akaratunkban, erőnkben és lehetőségünkben jelen van az ajándékozó Isten?!

Luther Márton így magyarázta a mindennapi kenyér fogalmát: Mi a mindennapi kenyér? Mindaz, ami a test fenntartására és táplálására kell, mint például, étel, ital, ruházat, lábbeli, gazdaság, anyagi javak, derék házastárs, derék gyermekek, tisztességes és hűséges felsőbbség, jó kormányzat, jó időjárás, béke, közrend, becsület, jó barátok, megbízható szomszédok. És ezekhez hasonló!

S amikor áldást kérünk erre a kenyérré (minden kenyérré), akkor mindazért imádkozunk, amire életünk békessége és lelkünk derűje miatt szükségünk van:

Áldó ima: Imádkozzunk! – Istenünk, aki hazát adtál népünknek, és mindeddig megtartottad a történelem viszontagságai között is, áldásoddal, jó akaratoddal légy ezentúl is velünk!

Áldd meg azt a kenyeret, amelyet táplálásunkra adtál, add meg nekünk a mindennapi kenyeret, hogy békében és tisztességben élhessünk!

Áldd meg mindazokat, akik a földet művelik, akik fáradságos munkával vetnek és aratnak, gabonát örölnék és kenyeret sütnek! Áldj meg mindenkit, aki értelmes munkával teremti meg magának és övéinek a mindennapi kenyeret!

Áldj meg minket, hogy a kenyérben (minden kenyérben!) gondoskodásodat lássuk meg, ezért becsben tartsuk, tisztelettel vegyük a kezünkbe, és ízében felfedezzük szereteted jó ízét!

Áldd meg mindazokat, akik a kenyeret megszegik, a családi élet mindennapi kenyéréért fáradoznak, az édesanyákat és az édesapákat, a nagymamákat és nagypapákat! Áldd meg a kenyeret majszoló kicsiket! Áldd meg azokat, akiknek sok jutott, hogy irgalommal tekinthessenek a nélkülözőkre! Vigasztald azokat, akik keserűnek érzik kenyerüket, és vidítsd fel azokat, akiknek kevés jutott!

Áldd meg azokat, akik szellemi táplálékunkról gondoskodnak, és add, hogy tiszta gondolatokkal és józan látással élhessünk!

Áldd meg azokat, akik a lelki kenyérért, a lelkek táplálásáért vállaltak felelősséget!

S Te, aki Krisztusban bealázkodtál a kenyérbe, amikor az élet kenyereként kínáltad magadat, áldj meg bennünket, hogy a kenyér eszünkbe juttassa mindig az áldozatot, a felelősséget, az odaadást és a szolgálatra való készséget. Add meg, és áldd meg a mindennapi kenyerünket! Ámen.

**Finn csend –
azaz: Halk szelíd hang hallatszott
(I. Kir 19,12)**

Nyáron, hosszú évek után újra abban az ajándékban lehetett részünk, hogy Finnországban nyaralhattunk. A háromnapos autóút után komppal érkezünk meg Finnország partjaihoz. A komp nyüzsgő világa lenyűgöző. Autókat, kamionokat, buszokat pakolnak be a hajó gyomrába. A fedélzeten pedig több emeletet töltenek meg az emberek. Esznek, isznak, szórakoznak, pihennek, nézelődnek, vásárolnak. Kikötve Helsinkiben újra ez a színes világ tárul elénk, hiszen egy fővárosba érkezünk. A kikötőt elhagyva viszont már parkok, kis ligetek teszik üdévét a nagyváros. Szigetekre lehet kihajózni, ahová autók már nem mehetnek be. A csend kezdete.

Majd Tamperébe érkezünk, amely szintén egy nagyváros. A szállásunknál azonban már az erdő kezdődött. A végső állomásunk a kouvolai testvérgyülekezet konferencia központja volt. Tó és erdő hatalmas területen. A hét első felében voltak konfirmandus táborok is itt, de a tágas tér miatt a zajok nem jutottak el hozzánk. Egyik nap ellátogattunk egy nemzeti parkba, fák, tavak, sziklák, csend. De úgy éreztük, hogy egész Finnország egy nagy nemzeti park. Erre az utolsó hétre elült a szél, kisütött a nap, a tó vize tükörsima volt. Csónakáztunk, fürödtünk, vagy csak ültünk a mólón és néztük a tájat, hallgattuk a csendet. A túlsó parton a messzi távolban látni lehetett, hogy vannak nyaralók. Néha egy-egy motorcsónak hangja hallatszott. Vasárnap estére a konferencia központból is mindenki elment, kiürült a hely parkolója, s úgy tűnt mintha a túlsó part lakói is visszatértek volna a városba. Tökéletes volt a csend. De ez nem süket csend volt. Halkan susogtak a falevelek, meg-megloccsant a víz, ciripeltek a tücskök, néha recscent egy faág. Megérkeztünk a csendbe. Mintha az Édenben lettünk volna. Elmondhatatlanul jól esett. Nagy-nagy szüksége van az embernek erre a természetes állapotra. Igen, azt gondolom, ez az ember természetes állapota. A teremtésbeli állapota. Most szeptemberben a teremtés ünnepe van. Ez rávilágít arra, szükséges, hogy legyenek ilyen csendjeink, amikor csak az Isten van és én. Amikor nem bújunk el Isten elől a zajok és a nagyváros sűrűjébe. Amikor hagyjuk, hogy Isten megtalálja, hogy aztán mi is megtaláljuk őt, s visszataláljunk teremtett világához.

Bencéné Szabó Márta

Hírek – Hírek – Hírek – Hírek

- Június 13-án rövid látogatást tett nálunk Mikko Reijonen, a finnországi kouvola-i testvérgyülekezetünk nyugdíjas lelkésze és családja.
- Június 21-én az országos férfi missziói találkozón Kelenföldön áhítatot tartott Balicza Iván.
- Június 25-étől július 1-ig tartott a gyülekezet családos hittantábor a Szigetszentmártonban.
- Június 29-én szombaton a templomunkban avatta lelkész-szé Liszka Viktort, gyülekezetünk egykori konfirmándusát, végzett teológust Fabiny Tamás püspök.
- Július 7-én a délelőtti istentiszteleten az *Európai Egyházak Konferenciája (CEC)* budapesti nagygyűlése keretében 15 tagú delegáció vett részt az istentiszteletünkön. Az igehirdetés szolgálatát Martin Schindehütte, a német protestánsok külkapcsolatokért felelős püspöke végezte.
- Július 13-án a Lelkészi Hivatal munkatársai Csengerben részt vettek Tösér Gábor testvérünk, Tösér Ibolya egyházfink férjének temetésén.
- Július 21-24-ig Bence Imre és felesége a szabadságuk során felkeresték a finn testvérgyülekezetet is, ahol megbeszélést folytattak a kapcsolatok erősítésének lehetőségéről. Ezen kívül részt vettek egy konfirmációi táborban, illetve a konfirmációi istentisztelet úrvacsorai liturgiájában.
- A főtí kántorképző tanfolyamon egyházközségünkől Balás Dóra, Bajnóczi Bence, Szebik Anna és Szebik Borbála vett részt.
- Augusztus 4-én szombaton az egykor Győr-Soproni Egyházmegyében működő *Mustármag* nevű ifjúsági szolgálat találkozója volt. Az 1986-ban megtartott első tábor óta a résztvevők folyamatosan tartják a kapcsolatot. A találkozón Bence Imre mint alapító szolgált lelki eledellel a résztvevőknek.
- Augusztus 6-án kezdődött a *MEVISZ-Bárka* kemenesmihályfai tábora, amelyen gyülekezetünkől a mozgássérültek segítőként Lukács Teodóra és Lukács Máté vett részt.
- Augusztus 10-én Balicza Iván és felesége szabadságuk idején részt vettek az albániai Durrësban két evangélikus lelkész avatásán.
- Augusztus 17-én a *MEVISZ-Bárka* által mozgássérült fiataloknak szervezett tábor nyílt napján, ahol gyülekezetünk fiataljai közül Nagy Zsófia szolgált önkéntesként, Bence Imre és felesége is látogatást tett.
- Augusztus 19-én Ökumenikus ünnepi istentisztelet volt a Szilágyi Dezső téri református templomban.
- Augusztus 20-án, nemzeti ünnepünkön, az *Együtt az Ország* c. rendezvényen Bence Imre esperes szolgált az ökumenikus kenyéradáson.
- Augusztus 25-én istentisztelet keretében mondtunk köszönetet Dr. Lászlóné dr. Agod Anett eddigi beosztott lelkésznek, aki püspöki kiküldés alapján 2012. szeptember 1-től szolgált a gyülekezetünkben. 2013. szeptember 1-től az Óbudai Egyházközség lelkészeként szolgál tovább.
- Augusztus 26-29. között napközis tábor volt a gyülekezetünkben, amelyen Dr. Lászlóné dr. Agod Anett és Bencéné Szabó Márta lelkészekkel Újhelyiné Makai Mária, Madocsai Lelle és Csenge valamint Lukács Máté önkéntesként szolgált. A 12-14 gyermek ellátását, így a főzést is Tösér Gáborné Ibolya végezte.
- Augusztus 27-29-ig évkezdő lelkészi találkozót, konferenciát tartott Mátraházán, ahol az egyházkerület lelkészei vettek részt. A konferencia témája a lelkészi hivatás-gondozás volt. Bence Imre lelkész három éves igehirdetés-sorozattal, Fabiny Tamás püspök úrvacsorai igehirdetéssel, Balicza Iván pedig csoport-beszélgetés vezetésével szolgált ezen a közel 80 lelkész részvételével zajló eseményen.
- Augusztus végén nagy erővel kezdődött meg az általános iskolákban a hitoktatás szervezése Bence Imre igazgató lelkész vezetésével.
- Augusztus 31-én 11-kor ünnepi istentiszteleten iktatta be Endreffy Géza espereshelyettes Bencéné Szabó Mártát, a gyülekezet tavasszal alapított másodlelkészi állásába.
- Szeptember 1-jén 11.00-kor volt a tanévnyitó istentiszteletünk, amelyen Fabiny Tamás püspök szolgált igehirdetéssel, és amelyen megáldottuk a hitoktatásban segítő munkatársainkat, a pedagógusokat és a gyermekeket.
- Szeptember 5-én csütörtökön a finnországi Valkealából érkezett délutáni látogatásra egy 20 fős csoport. Markko Martilla igazgatólelkész korábban a kouvola-i testvérgyülekezetünkben szolgált, ezért érezte fontosnak, hogy az új gyülekezetével is megismertesse a budaváriakat életét.
- Szeptember 8-9-én az Esperesek Tanácsa ülésezett Révfülöpön, amelyen az évkezdéssel kapcsolatos kérdéseket tárgyalták meg a résztvevők.
- Szeptember 12-én az *Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE)* a Budavári egyházközségben tartotta őszi sorozatának kezdő alkalját, amelyen Dér Katalin *Jelenések könyve mai aktualitása* c. előadása volt a középpontban. Kezdő áhítattal Balicza Iván lelkész szolgált.
- Szeptember 12-15-ig Révfülöpön tartotta konferenciáját és évi közgyűlését a *Gesellschaft zur Ausbreitung des Evangeliums* nevű, bajor székhelyű egyesület, amely elsősorban a férfimissziót tűzte ki célul. A közel 60 külföldi (német, lengyel, litván észt, ukrán, szlovák, szlovén, cseh) résztvevőnek a konferencia témájáról Bence Imre tartott bibliatanulmányt: *Föld sója, világ világossága – keresztyénség Európában* címmel.
- Szeptember 17-én kedden az *Ars Sacra* fesztivál keretében *Szent Ágoston vallomásai – Protestánsoknak szentekről* c. műsor hangzott el a kápolnánkban. Szereplők: Kránitz Mihály teológus professzor és Oberfrank Pál színművész voltak. A zenei keretet Szőke Szabolcs gadulka-játéka adta. A bevezető áhítatot Fabiny Tamás püspök tartotta.

Budavári Hírmondó
 az Egyházközség tájékoztató hírlevele
 Olvasó-szerkesztő: Váradi Adél
 Grafika: Richly Zsolt
 Tördelés: Varga Katalin
 Felelős kiadó: Bence Imre, igazgató lelkész
 Nyomdai munkák: Rózsadomb Contact Kft.